

Anders Klint

Notläsning för körsångare

Allt du som körsångare behöver veta om notläsning,
men aldrig vågat fråga om!

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
RYTM	3
NOTVÄRDEN	3
<i>Notvärden</i>	3
<i>Staccato</i>	4
<i>Notskaft ("Pinnar")</i>	4
<i>Punktering</i>	5
<i>Trioler m.m.</i>	5
TAKTARTER	6
<i>Alla breve</i>	6
<i>6/8 eller 3/4</i>	7
<i>Udda taktarter</i>	7
<i>Synkoper</i>	7
ORNAMENT	8
<i>Förslag</i>	8
<i>Drillar</i>	8
TEMPOBETECKNINGAR.....	9
<i>Fasta tempi</i>	9
<i>Föredragsbeteckningar</i>	9
<i>Tempoförändringar</i>	9
TONNAMN	10
<i>h eller b?</i>	10
KLAVER	10
<i>Tonernas namn i diskantklav</i>	10
<i>Tonernas namn i basklav</i>	11
<i>Altklav</i>	11
<i>Oktaver</i>	11
TONSTEG OCH FÖRTECKEN	12
<i>Hela och halva tonsteg</i>	12
<i>Höjda och sänkta toner</i>	12
<i>Tillfälliga förtecken</i>	13
TONARTER	14
<i>Korstonarterna</i>	14
<i>B-tonarterna</i>	15
<i>Molltonarter</i>	15
INTERVALL	16
<i>Hjälp melodier</i>	16
*SOLMISATION	17
ACKORD	18
DYNAMIK	19
<i>Fasta nyanser</i>	19
<i>Förändring av nyanser</i>	19
<i>Accenter</i>	20
REPRISER M.M.	20
RÖSTLÄGEN	21
APPENDIX: MUSIKITALIENSKA	22

Rytm

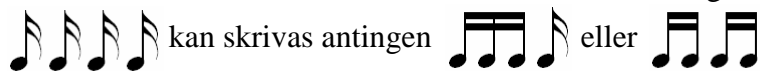
Notvärden

Notvärden

Tonernas tidslängd markeras genom olika utseende på noterna:

Noter		Pauser	
	Helnot		Helpaus (tips: taklampan hänger uppe, är <i>hel</i>)
	Halvnot		Halvpaus (när den fallit är den <i>halv</i>)
	Fjärdedelsnot		Fjärdedelspaus
	Åttondelsnot		Åttondelspaus
	Sextondelsnot		Sextondelspaus

Genom att lägga till ännu flera flaggor får man trettiofåondelar, sextiofjärdedelar o.s.v. Flera åtton- eller sextondelar i rad brukar ibland noteras med gemensamma *balkar*:

Vilket man väljer kan bero på texten.

Balkar kan vara brutna. I nedanstående exempel är den första och den sista noten i varje grupp en sextondel. Den mittersta är en åttondelsnot respektive en åttondelspaus:

Speciellt i äldre musik och visor är det vanligt att skriva separata noter om varje ton har en egen textstavelse, men med balkar om man skall sjunga flera toner på samma stavelse (s.k. melism). Exempel:

Vanlig matematik gäller, d.v.s. två fjärdedelar är lika med en halvnot, två åttondelar är lika med en fjärdedel etc. (Se sammanställning på nästa sida).

Det förekommer även, särskilt i äldre musik, dubbel helnot. Den kallas *brevi*s och skrivs $\parallel \bullet \parallel$.

Det förekommer också specialtecken för pauser som är längre än en takt. Dessa har mer praktisk betydelse för orkestermusiker, som kan ha t.ex. 30 takters paus. Ofta brukar man istället skriva ut antalet takter med siffror.

Tonarter

I vår strävan att behålla de hela och halva tonstegen på sina platser i skalan, måste vi höja eller sänka vissa toner, beroende på vilken tonart vi är i. Det brukar göras med s.k. fasta förtecken. Dessa skrivs i början av stycket och gäller i alla oktaver.

Korstonarterna

The image displays seven musical staves, each representing a major scale. Each staff is labeled with its key signature (C-dur, G-dur, D-dur, A-dur, E-dur, H-dur, F#-dur) on the left. The notes are written on a treble clef staff. Below each note is its letter name in lowercase. Brackets above the notes indicate half-step intervals (1/2 tonsteg) between the second and third notes, and between the seventh and eighth notes of each scale. The notes are: C-dur (c, d, e, f, g, a, h, c), G-dur (g, a, h, c, d, e, f^{is}, g), D-dur (d, e, f^{is}, g, a, h, c^{is}, d), A-dur (a, h, c^{is}, d, e, f^{is}, g^{is}, a), E-dur (e, f^{is}, g^{is}, a, h, c^{is}, d^{is}, e), H-dur (h, c^{is}, d^{is}, e, f^{is}, g^{is}, a^{is}, h), and F#-dur (f^{is}, g^{is}, a^{is}, h, c^{is}, d^{is}, e^{is}, f^{is}).

Minnesregeln är *Gå Du Axel Efter Håkans Fiskar*.

Teoretiskt, men inte särskilt praktiskt, kan man även tänka sig C#-dur, G#-dur etc. För en enklare notering (färre förtecken) väljer man istället Dess-dur respektive Ass-dur.

Appendix: Musiktalienska

Abbondonamente	med hängivenhet	Bisbigliando	viskande
Accarezzevole	smekande	Buria	skämt
Accelerando	tilltagande hastighet	Calando	avtagande i styrka och hastighet
(accel.)			
Adagio	(lyriskt) långsamt	Calmato, calmo	lugnt
Ad libitum (ad lib.)	efter behag	Calore, con calore	värme, med värme
Affabile	milt, vänligt	Cantabile, cantando	sångbart, sjungande
Affettuoso	lidelsefullt		föredrag
Affretando	skyndande	Capriccioso	kaprisiöst, nyckfyllt
	(stringendo)	Carezzando,	smekande
	lätt	carezzevole	
Agevole	lätt	Céder, cédez	ge efter, d.v.s. i lugnare tempo
Agile	snabbt och rörligt		
Agilità, agilité	lättrorlighet	Celere	hastigt
Agilmente	muntert, lätt ledigt	Coda	svans, avslutande del
Agitato	oroligt, upprört	Comodo	bekvämt, makligt
Al	till	Con	med
All' antico	i gammal stil	Con bocca chiusa	med stängd mun
Alla marcia	i marschstil, som en marsch	(c.b.ch.)	
Allargando (allarg.)	allt bredare (och starkare)	Concitato	upprört, häftigt
		Con brio	livfullt
Allegretto	tämligen raskt	Con fuoco	eldigt
Allegro	raskt	Con moto	rörligt
Amabile	älskvärt	Crescendo(cresc.)	tilltagande
Amarevole	bittert	Da Capo (D.C.)	omtagning från början
Amoroso, con amore	innerligt, kärleksfullt	Dal Segno (D.S.)	omtagning från tecknet
Andante	lungt gående		
Andantino	något rörligare än andante	Decidé	bestämt, markerat
		Decrescendo	avtagande
Angoscioso	ängsligt	Deliberato	beslutsamt
Anima, con anima	själfullt	Delicato,	utsökt, med finesse
Animando	livligare	delicatamente	
Animato	besjälat, rörligt, livligt, livfullt	Determinato	bestämt
		Devoto, con devozione	hängivet, andaktsfullt
Aperto	öppet, frimodigt	Diluendo	slocknande
Appassionato	lidelsefullt	Diminuendo(dim.)	avtagande
Al piacere	efter behag	Disperato	förtvivlat
Ardente	eldigt, glödande	Distinto	distinkt, tydligt
Ardito	djärvt, dristigt	Dolce	milt, ljuvt
Arioso	sångbart	Dolcissimo	mycket milt, mycket ljuvt
Assai	mycket (i sammansättningar)		
		Dolendo, dolente	smärtsamt, sorgset
Attacca	vidare utan uppehåll	Dolore, doloroso	smärta, smärtsamt
Barbaro	vilt, barbariskt	Duolo	smärta
Ben	mycket, väl (i sammansättningar)	Duramente	hårt
		E	och
Bis	två gånger	Equale, equalmente	lika, likformigt,